

ЗЕРНОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В ГЕОЕКОНОМІЧНОМУ ВИМІРІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Н. М. Грущинська, д. е. н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права і міжнародних відносин ДНУ «Державний університет «Київський авіаційний інститут», orcid.org/0000-0002-5606-4666,

Л. М. Побоченко, к. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Факультету права і міжнародних відносин ДНУ «Державний університет «Київський авіаційний інститут», orcid.org/0000-0002-3094-6417

Методологія дослідження. Проведення дослідження зумовлено роллю України на світовому зерновому ринку та її впливом на глобальну продовольчу безпеку. Війна та логістичні обмеження, блокування морських портів і зміна маршрутів експорту створили ризики для стабільності поставок зерна в країни ЄС, Африки та Близького Сходу. Дослідження ролі України як постачальника стратегічно важливого зерна дозволяє оцінити вплив на глобальні ринки, прогнозувати логістичні та економічні наслідки і визначити перспективи розвитку аграрного сектору. Методологічну основу дослідження становить системний та гео економічний підходи, що дозволяють розглядати зерновий ринок України як складову глобальної продовольчої системи та елемент міжнародних економічних відносин. У роботі використано міждисциплінарний підхід, який поєднує інструментарій міжнародної економіки, аграрної економіки, логістики та продовольчої безпеки.

Результати дослідження показують, що Україна залишається ключовим експортером зерна для світових ринків, а війна та логістичні обмеження спричинили зміщення маршрутів експорту, зростання значення сухопутних коридорів та нових логістичних рішень. З'ясовано, що українське зерно критично важливе для продовольчої безпеки країн Африки, Близького Сходу та ЄС, а адаптація експортерів до воєнних і економічних ризиків створює нові стратегічні можливості для інтеграції України у глобальні ринки.

Новизна. Розглянуто зерновий ринок України в гео економічному вимірі як фактор стабілізації глобальної продовольчої безпеки в умовах воєнних та логістичних шоків; обґрунтовано трансформацію ролі України на світовому зерновому ринку від традиційного експортера до стратегічного гео економічного партнера для країн ЄС, Африки та Близького Сходу; виявлено ключові зміни у логістичній архітектурі експорту зерна, зокрема зростання значення сухопутних та альтернативних маршрутів постачання; визначено нові стратегічні можливості інтеграції України у глобальні агропродовольчі ланцюги, що виникають унаслідок адаптації зернового ринку до воєнних та економічних ризиків.

Практична значущість. Значущість результатів дослідження полягає у можливості використання отриманих висновків органами державної влади, профільними міністерствами, аграрними компаніями та логістичними операторами для формування стратегій розвитку зернового експорту, оптимізації логістичних маршрутів та підвищення стійкості аграрного сектору України в умовах глобальних викликів. Результати дослідження показують, що Україна залишається критично важливим експортером зерна для світових ринків. Воєнні дії та логістичні обмеження призвели до зміни маршрутів експорту, збільшення ролі сухопутних коридорів і впровадження нових логістичних рішень. Українське зерно забезпечує продовольчу безпеку країн Африки, Близького Сходу та ЄС, а адаптація ринку створює стратегічні можливості для інтеграції України у глобальні ринки.

Ключові слова: Україна, зерновий ринок, продовольча безпека, гео економіка, експорт, логістика, Grain Corridor, глобальні ринки.

Постановка проблеми. Глобальна продовольча безпека у XXI столітті дедалі більше залежить від стійкості та збалансованості міжнародних агропродовольчих ринків. Україна, будучи одним зі світових лідерів з експорту зернових, відіграє ключову роль у формуванні глобального продовольчого балансу. Війна, руйнування логістики, блокування морських портів та зміна експортних маршрутів створили нові гео-економічні реалії, що змінили не лише структуру українського агросектору, а й конфігурацію світового зернового ринку.

У таких умовах виникає потреба осмислення ролі України не просто як великого експортера зерна, а як гео-економічного стабілізатора країни, чия продукція та маршрути експорту істотно впливають на продовольчу безпеку країн Близького Сходу, Африки, Азії та ЄС.

Саме тому аналіз зернового ринку України у гео-економічному вимірі дає змогу оцінити нові глобальні тенденції, ризики, можливості та напрями формування стійкої міжнародної продовольчої системи.

Зерновий ринок є одним із ключових секторів української економіки та має стратегічне значення для світової продовольчої безпеки. До початку повномасштабної війни Україна забезпечувала до 10–12 % світового експорту зернових і була провідним постачальником пшениці, кукурудзи та ячменю на ринки країн Близького Сходу, Північної Африки та Азії. Війна спричинила масштабні гео-економічні зрушення, порушення логістики експорту, блокаду морських портів, зміну світових цінових трендів, переорієнтацію транспортних коридорів, зростання ролі продовольства як інструмента геополітичного впливу. У таких умовах аналіз українського зернового ринку набуває важливості не лише для економічної стабільності України, а й для оцінки ризиків та можливостей глобальної продовольчої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування зернового ринку України в умовах російсько-української війни висвітлюється в працях вітчизняних і зарубіжних науковців та матеріалах аналітичних центрів. Зокрема, у дослідженнях: Гамульчук М., Черевик Д., Макарчук О. [12] проаналізовано інтеграцію

українських зернових ринків із зовнішніми ринками та зміну експортної географії в умовах воєнних дій. Питання адаптації ланцюгів постачання зерна та трансформації логістики розглядаються в роботах, опублікованих в *International Food and Agribusiness Management Review* [10] акцентовано увагу на впливі війни на логістичну інфраструктуру зернового сектору України. Макроекономічні аспекти функціонування зернового ринку, зокрема управління валютними ризиками, розкрито у працях: Приказнюка Н., Стельмаха Д., Діденко І. [3]. Загальні тенденції розвитку зернового ринку України та світу вивчаються у роботах Павлишина С. [2], які підкреслюють структурні зміни аграрного сектору в умовах війни. Водночас аналітичні звіти ФАО, Української зернової асоціації, Української аграрної конфедерації наголошують на стратегічному значенні України як одного з ключових постачальників зерна на світові ринки та на негативних наслідках руйнування зернової інфраструктури для глобальної продовольчої безпеки. Узагальнення результатів зазначених досліджень свідчить про високу гео-економічну значущість зернового ринку України та його критичну роль у системі глобальної продовольчої безпеки.

Формулювання мети статті. Метою статті є комплексний аналіз трансформації зернового ринку України в умовах воєнних викликів та визначення його ролі у гео-економічній архітектурі світової продовольчої безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український зерновий ринок у сучасних умовах виходить за межі звичайного аграрного сектору. Його вплив стає гео-економічним, тобто таким, що визначає не лише економічні, а й політичні, соціальні та безпекові параметри глобального розвитку.

До початку широкомасштабного вторгнення Україна забезпечувала понад 10 % світового експорту пшениці, 15 % кукурудзи та більш ніж 40 % соняшникової олії. Різке скорочення цих поставок у 2022 році спровокувало суттєві цінові коливання на світових ринках та загрозу голоду в низці країн Африки та Близького Сходу [8]. У 2024 році Україна експортувала 53,9 млн. т. зерна, що на 20% більше ніж у 2023 році,

свідчать дані Державної митної служби України. Це другий в історії України результат, рекорд було зафіксовано 2019 року, коли на зовнішні ринки було відправлено 56,7 млн. т. зерна (рис.1).

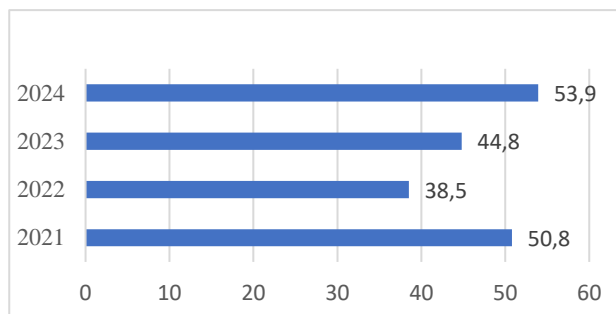

Рис. 1. Експорт зерна у 2021–2024 роках (млн. т.) [8]

У сучасних умовах війни та глобальної турбулентності український зерновий ринок набуває нового значення, він постає як геоекономічний стабілізатор світової продовольчої системи. Традиційне розуміння ролі України в аграрному секторі базувалося переважно на оцінці її експортного потенціалу та частки у світовій торгівлі зерновими культурами. Проте події 2022–2025 років продемонстрували, що українське зерно виконує не лише функцію товару, а й функцію глобального регулятора, здатного впливати на цінову стабільність, політичні рішення та рівень продовольчої безпеки в різних регіонах світу (рис.2), (рис.3).

Рис. 2. Основні країни-імпортери українських зернових та олійних у 2024–2025 рр. (тис. т.) [8], [9]

Саме українські поставки забезпечували стабільність ринку пшениці та кукурудзи в країнах Африки, Близького Сходу та Південно-Східної Азії. Коли через війну ці пос-

тавки були різко скорочені, світові біржі відреагували миттєвим зростанням цін, що показало критичну залежність багатьох держав від української продукції. Таким чином, наявність або відсутність українського зерна на ринку впливає на рівновагу світових цін і доступність продовольства для мільйонів людей.

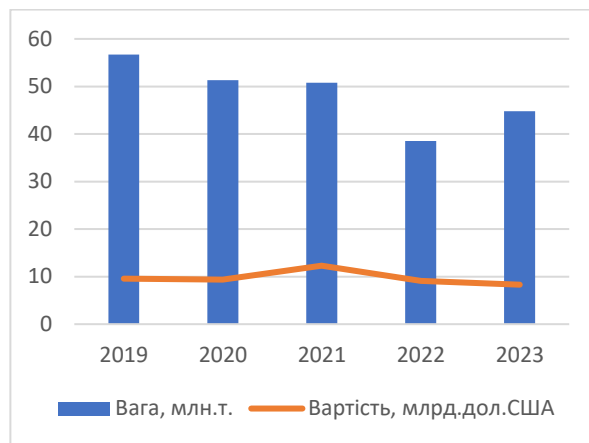

Рис. 3. Динаміка експорту зернових з України (2019–2023 роки) [8], [9].

Український зерновий ринок формує геоекономічні сценарії поведінки держав-імпортерів. Блокування українських портів призвело до зміни стратегії закупівель: країни почали активніше диверсифікувати джерела постачання, збільшувати стратегічні запаси, інвестувати в логістичні коридори та транспортну інфраструктуру. Усе це свідчить, що Україна стала чинником, який визначає довгострокові продовольчі політики держав.

Альтернативні маршрути експорту Дунайський кластер, шляхи солідарності, оновлені чорноморські та сухопутні коридори сформували нову геоекономічну архітектуру транспортних потоків, що зменшила ризики глобального продовольчого колапсу. Україна, незважаючи на війну, зберігає свою експортоорієнтованість і продемонструвала здатність підтримувати функціонування світових ланцюгів постачання.

З огляду на це пропонується трактувати Україну не лише як одного з провідних світових експортерів зерна, а як ключового геоекономічного стабілізатора, від якого залежить прогнозованість та стійкість продовольчих систем світу. Це означає, що роль українського зернового ринку виходить да-

леко за межі національного економічного значення і формує нову конфігурацію глобальної продовольчої безпеки, де продовольство стає інструментом міжнародної політики, а Україна одним із головних її суб'єктів.

Геоелектронічний вплив українського зернового ринку формується через комплекс механізмів, які об'єднують економічні, логістичні, політичні та інституційні компоненти. Усі вони разом забезпечують можливість України впливати не лише на ціни окремих товарів, а й на загальний стан глобальної продовольчої рівноваги.

Україна стабільно входила до п'ятірки найбільших експортерів пшениці та кукурудзи у світі, що визначало її роль як постачальника «цінової стабільності». Кожне скорочення поставок з України негайно спричиняє підвищення біржових котирувань, що демонструє високий ступінь залежності світових ринків від українського фактора. Таким чином, Україна виконує функцію цінового якоря на ринку зерна.

Україна формує унікальні транспортно-логістичні коридори, через які здійснюється переміщення продовольства між Сходом і Заходом, Північчю і Півднем. Порти Чорного моря, Дунайський кластер, сухопутні шляхи солідарності – це не лише національні артерії, а й елементи глобальної інфраструктури. У разі їх блокування світ стикається з ризиком розриву продовольчих ланцюгів (рис.4).

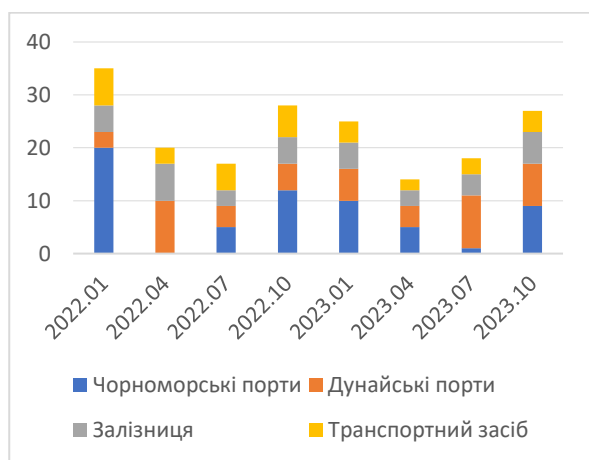

Рис. 4. Морський експорт зернових під час Зернової угоди (млн. т.) [11]

Зерновий ринок стає елементом дипломатії. Українське зерно має вагому присутність у країнах Африки, Азії та Близького Сходу, і ці держави розглядають Україну як надійного партнера. Це формує продовольчий вплив, що зміцнює позиції України у міжнародних організаціях, розширює її політичні можливості та дозволяє формувати коаліції підтримки. Україна є одним з ключових постачальників зерна для міжнародних гуманітарних програм ВПП ООН. У періоди криз та воєнних конфліктів українське зерно забезпечувало харчування мільйонів людей у зонах гуманітарної нестабільності. Таким чином, Україна виконує гуманітарну стабілізаційну функцію у глобальній системі. Проекти з модернізації портової інфраструктури, створення альтернативних маршрутів, цифрових систем відстежування вантажів та агротехнологій формують високотехнологічний геоелектронічний простір, що підвищує стійкість ринку.

Скорочення або повне блокування експорту зерна з України створює ризики, які виходять далеко за рамки національної економіки. Їх слід розглядати на рівні глобальної продовольчої безпеки та геоелектронічної стабільності. Втрата значної частки українського зерна веде до дефіциту на світових ринках, що прискорює інфляцію продовольства. Особливо чутливими є країни глобального Півдня, де витрати на продукти харчування становлять до 50–60 % доходів домогосподарств. За оцінками ООН, понад 400 млн. людей у світі залежать від українських аграрних поставок [10]. Тривале скорочення експорту може призвести до гуманітарних катастроф у Сомалі, Ємені, Ефіопії, Єгипті, Пакистані, Бангладеш. Українські порти та дунайські маршрути є складовою частиною світової транспортної мережі. Їх блокування веде до перенавантаження портів ЄС, збільшення вартості перевезень і логістичного хаосу.

Дефіцит зерна створює можливості для держав, що прагнуть політичного впливу через контроль продовольства. Це підвищує ризики політичної нестабільності, зростання напруги та конфліктів у низці регіонів. Світова система продовольчої безпеки розрахована на стабільні обсяги експорту з України. Її відсутність може спричинити дов-

гострокові дисбаланси, до яких ринок не зможе адаптуватися швидко.

У XXI столітті продовольча безпека перестала бути локальною проблемою держав і набула глобального статусу. Взаємозалежність країн через експортно-імпортні ланцюги, монополізація ринків окремими великими виробниками, політизація аграрних потоків та поширення продовольчих криз формують нові виклики для міжнародної системи. Порушення роботи навіть одного великого експортера (як у випадку України під час війни) призводить до цінових сплесків, дефіциту зерна та ризику голоду в уразливих країнах Африки, Азії та Близького Сходу. Таким чином, продовольча безпека у глобальному вимірі виступає елементом міжнародної економічної стабільності й однією з ключових складових гео економічної архітектури сучасного світу.

Зернові ринки формують критичні продовольчі потоки, від яких залежить політична стабільність цілих регіонів; виступають інструментом «м'якої сили» та економічного впливу; є предметом міжнародної конкуренції між провідними експортерами; залежать від просторової інфраструктури портів, коридорів, логістичних мереж; можуть бути об'єктом політичного тиску, санкцій, блокад чи військових втручань.

Україна у цьому контексті виступає яскравим прикладом країни, чий аграрний потенціал є не просто економічною перевагою, а гео економічним фактором глобального значення.

Стратегічний характер зернових можна визначити як глобальну необхідність, тому як зернові становлять основу харчового раціону більшості населення планети. Зернові культури є ключовим елементом гуманітарних програм, тому як лише 8–10 країн забезпечують 70–80 % світового ринку, і блокування одного порту або коридору може спричинити глобальні цінові шоки [9]. Зерновий ринок може використовуватись як політичний та економічний важель у міжнародній політиці.

За оцінками Української зернової асоціації, виробництво зернових та олійних культур у останні сезони становило десятки мільйонів тонн (на 2024 рік близько 75 млн. т. (хоча це менше, ніж попереднього року).

У маркетинговому році 2023/2024 за даними УНН Україна вивезла понад 49,7 млн. тонн зернових і бобових культур, що на 3% більше, ніж у попередньому році. Проте в сезоні 2024/2025 експорт знизився, за даними Міністерства економіки України, на 2025 рік експорт становив 40,04 млн тонн. Скорочення експорту пояснюється, зокрема, меншими перехідними залишками, які зменшилися до 7 млн. т. При цьому, у 2024/25 м. р. експорт знизився на 21%, але прибуток залишився стабільним завдяки зростанню цін на зерно [8].

Ключовими гравцями на ринку є агрохолдинги та виробники, серед найпотужніших аграрних гравців України Kernel, NIBULON, UkrLandFarming [14]. Ключовими зернотрейдерами є такі міжнародні компанії як Louis Dreyfus, Cargill, ADM, Glencore, Bunge. Holding AgroVista має власну інфраструктуру з елеваторами та терміналами, зокрема річний термінал і декілька елеваторів з великим обсягом зберігання [14]. Компанія Region Grain Company (RGC) управляє декількома маршрутними елеваторами й портовими об'єктами, загальна потужність зберігання близько 200 тис. т. [9]. Відновлення «зернового коридору» (морського) та робота міжнародних страхових ініціатив (наприклад, Unity Facility) допомагають відновити експорт [15]. Залізничні та автомобільні маршрути також відіграють роль, експорт зерна через ЄС (сухопутний) активізувався, хоча він дорожчий, ніж морський. Блокування ключових морських портів на Чорному морі порушило звичні ланцюги поставок зернових та внаслідок цього зросла роль внутрішніх водних шляхів, таких як Дунай, а також сухопутних коридорів через Польщу, Словаччину, Румунію та інші країни ЄС. Крім того, реалізовано проєкт Grain Corridor 2.0, що дозволяє частково відновити морський експорт із застосуванням безпечних маршрутів і міжнародної логістичної координації. Ці зміни вплинули на структуру світових поставок, ЄС отримав більшу частку українського зерна через сушу, Африка й Близький Схід відчули перебої в регулярності постачань, що спричинило зростання цін і потребу в диверсифікації джерел. Водночас адаптація експортерів та міжнародних партнерів демонструє здат-

ність ринку швидко реагувати на кризові виклики, хоча загальна нестабільність і підвищені логістичні витрати залишаються суттєвими факторами ризику для глобального зернового постачання.

Україна сьогодні виступає ключовим геоекономічним стабілізатором світової продовольчої системи. Війна та обмеження експорту призвели до зміщення центрів продовольчого впливу, змушуючи міжнародні ринки шукати нові постачальні джерела та переглядати логістичні маршрути. Водночас Україна відіграє активну роль у глобальних організаціях і ініціативах, спрямованих на підтримку продовольчої безпеки.

Конкурентні виклики на світовому ринку, зокрема з боку інших великих експортерів, змушують українських виробників шукати ефективніші стратегії та адаптуватися до зміни попиту й цін. Водночас ситуація відкриває стратегічні можливості для України, країна може зміцнити свою позицію як надійного постачальника, розширити частку на ринках ЄС, Африки та Близького Сходу і впровадити інноваційні логістичні рішення.

Стратегічні рекомендації передбачають розвиток портової інфраструктури для збільшення пропускної здатності та безпеки перевезень, диверсифікацію маршрутів експорту через сухопутні коридори та внутрішні водні шляхи, впровадження цифрових технологій для контролю та оптимізації зернової логістики, а також поглиблену інтеграцію в європейські ринки, що забезпечить стабільність експорту та підвищить конкурентоспроможність українського зерна на світовому ринку.

Висновки. У статті показано, що зерновий ринок України у геоекономічному вимірі продовольчої безпеки є одним із ключових елементів глобальної агросистеми. Війна суттєво змінила структуру світового зернового ринку, але водночас посилила роль України як стратегічного постачальника. Українське зерно стало фактором, що впливає на рівень продовольчої стабільності у десятках країн, а логістичні маршрути України отримали статус елементів глобальної безпеки.

Зміцнення ролі України у геоекономічній продовольчій архітектурі потребує розвитку інфраструктури, диверсифікації маршрутів, інтеграції з європейською логістичною мережею та активного дипломатичного позиціонування у міжнародних організаціях. Україна залишається одним із ключових чинників світової продовольчої стабільності. Зерновий ринок країни виступає не лише економічною галуззю, а й важливим геоекономічним інструментом, що впливає на глобальні політичні рішення, логістичні маршрути та безпекові стратегії багатьох держав.

Попри військові виклики, Україна демонструє здатність адаптувати експортні канали, розширювати міжнародну співпрацю та зберігати свій вплив на світову продовольчу систему. Скорочення запасів, необхідність зберігання, логістичні бар'єри – це ризики, які можуть перешкодити нарощенню експортного потенціалу. Зміна експортних маршрутів може призвести до подальшої диверсифікації торгових напрямків, особливо в ЄС, а також стимулювати інвестиції в інфраструктуру елеваторів й портів.

Література

1. Бондар О. Вплив війни на розвиток ринку зерна в Україні. *Інноваційна економіка*. Вип. 4. Лютий 2024. С. 118-24. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.4.17>.
2. Pavlyshyn S. Current trends in the development of the grain market in Ukraine and in the world. *Innovative economy*. № 2. June 2025. pp. 144-154. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.2.16>
3. Приказнюк Н., Стельмах Д., Діденко І. Управління валютним ризиком на ринку зерна: кейс України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2025. №1(226). С. 97-105. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/12>
4. Українська зернова асоціація. Український зерновий ринок: виробництво та експорт аналітика. Київ. 2024. URL: <https://uga.ua/>
5. Shandrivska O., Pyzh O. Study of the grain market of Ukraine in the conditions of war. *SMEU*. 2024. Volume 6, Number 1. pp. 259-270. <https://doi.org/10.23939/smeu2024.01.259>
6. Yanovska V., Krol M., Pittman R. The logistics of grain exports from wartime Ukraine: What are the highest priority areas to Address? *Black Sea Institute. Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*. 2025. URL: <https://blacksealaw.org/the-logistics-of-grain-exports-from-wartime-ukraine-what-are-the-highest-priority-areas-to-address/>

7. Деблокування українських морських портів є найкращим способом запобігання глобальному голоду та збереження українського аграрного сектору економіки. Комітеті з питань бюджету Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/print/225498.html?utm>
8. Експорт української агропродукції. Державна митна служба України URL: customs.gov.ua
9. Міністерство економіки, докілья та сільського господарства України URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA>
10. Організація Об'єднаних Націй. Food and Agriculture Organization of the United Nations. *Global Food Markets and Ukraine* / FAO. Rome, 2023. URL: <https://www.fao.org/publications>.
11. Врожай 2025: вплив війни, зміни клімату та вимоги ЄС. *Центр економічної стратегії*. URL: <https://ces.org.ua/vrozhaj-2025-vplyv-vijny-zminy-klimatu-ta-vymogy-yes/>
12. Hamulczuk, M., Cherevyk, D., Makarchuk, O., Kuts, T., & Voliak, L. Integration of Ukrainian Grain Markets with Foreign Markets During Russia's Invasion of Ukraine. *Problems of Agricultural Economics*. 2023. 377(4). pp. 1-25. <https://doi.org/10.30858/zer/177396>
13. ICUV (Міжнародний Центр Української Перемоги). Impact of the War on the Global Food Security. 2024. URL: <https://ukrainianvictory.org/publications/research-impact-of-the-war-on-the-global-food-security/>.
14. Legal and Economic Challenges for Sustainable Food Security in the 21st Century. URL: https://opendata.uni-halle.de/bitstream/1981185920/80356/1/BeitraegeTWR_151.pdf
15. OSW Centre for Eastern Studies. Production and export of food from Ukraine during the war with Russia. *OSW Commentary*. № 70, 2022. URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2022-05-06/production-and-export-food-ukraine-during-war-russia>.
16. UAC / Ukrainian Agrarian Confederation. Ukrainian grain exports are close to pre war levels. Київ, 2025. URL: <https://agroconf.org/en/content/uac-ukrainian-grain-exports-are-close-pre-war-levels>.
17. USDA / ERS (Economic Research Service). Ukraine's Rise in Grain and Sunflower Seed Market Share Limited by Ongoing War. Washington D.C., 2024. URL: <https://www.ers.usda.gov>.
- 1(226), 97-105. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/12>
4. *Ukrainska zernova asotsiatsiia*. *Ukrainskyi zernovyi rynek: vyrobnytstvo ta eksport analityka*. Kyiv. 2024. Retrieved from <https://uga.ua/>
5. Shandrivska, O., & Pyzh, O. (2024). Study of the grain market of Ukraine in the conditions of war. *SMEU*, Volume 6, Number 1, pp. 259-270 <https://doi.org/10.23939/smeu2024.01.259>
6. Yanovska, V., Krol, M., & Pittman, R. (2025). The logistics of grain exports from wartime Ukraine: What are the highest priority areas to Address? *Black Sea Institute*. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives*. Retrieved from <https://blacksealaw.org/the-logistics-of-grain-exports-from-wartime-ukraine-what-are-the-highest-priority-areas-to-address/>
7. Деблокування українських морських портів є найкращим способом запобігання глобальному голоду та збереження українського аграрного сектору економіки. Комітеті з питань бюджету Верховної Ради України. Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/print/225498.html?utm>
8. Експорт української агропродукції. Державна митна служба України. Retrieved from customs.gov.ua
9. Міністерство економіки, докілья та сільського господарства України Retrieved from <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA>
10. Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii (2023). *Food and Agriculture Organization of the United Nations. Global Food Markets and Ukraine* / FAO. Rome, Retrieved from <https://www.fao.org/publications>.
11. Vrozhai (2025). *Vplyv viiny, zminy klimatu ta vymohy YeS*. *Tsentr ekonomichnoi stratehii*. Retrieved from <https://ces.org.ua/vrozhaj-2025-vplyv-vijny-zminy-klimatu-ta-vymogy-yes/>
12. Hamulczuk, M., Cherevyk, D., Makarchuk, O., Kuts, T., & Voliak, L. (2023). Integration of Ukrainian Grain Markets with Foreign Markets During Russia's Invasion of Ukraine. *Problems of Agricultural Economics*, 377(4), 1-25. <https://doi.org/10.30858/zer/177396>
13. ICUV (Mizhnarodnyi Tsentr Ukrainskoi Peremohy) (2024). Impact of the War on the Global Food Security. Retrieved from <https://ukrainianvictory.org/publications/research-impact-of-the-war-on-the-global-food-security/>.
14. Legal and Economic Challenges for Sustainable Food Security in the 21st Century. Retrieved from https://opendata.uni-halle.de/bitstream/1981185920/80356/1/BeitraegeTWR_151.pdf
15. OSW Centre for Eastern Studies. Production and export of food from Ukraine during the war with Russia. *OSW Commentary*. № 70. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2022-05-06/production-and-export-food-ukraine-during-war-russia>.
16. UAC / Ukrainian Agrarian Confederation. Ukrainian grain exports are close to pre war levels. Київ, 2025. Retrieved from <https://agroconf.org/en/content/uac-ukrainian-grain-exports-are-close-pre-war-levels>.

References

1. Bondar, O. (2024). Vplyv viiny na rozvytok rynku zerna v Ukraini. *Innovatsiina ekonomika*, Issue 4, Liutyi, 118-24, <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.4.17>.
2. Pavlyshyn, S. (2025). Current trends in the development of the grain market in Ukraine and in the world. *Innovative economy*, (2), pp. 144-154, <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.2.16>
3. Prykazniuk, N., Stelmakh, D., & Didenko, I. (2025). Upravlinnia valiutnym ryzykom na rynku zerna: keis Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Ekonomika*,

GRAIN MARKET OF UKRAINE IN THE GEO-ECONOMIC DIMENSION
OF FOOD SECURITY

N. M. Hruschynska, D.E., Professor, State University «Kyiv Aviation Institute».

L. M. Pobochenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor, State University «Kyiv Aviation Institute»

Methods. The study is driven by Ukraine's role in the global grain market and its impact on global food security. The war and related logistical constraints, including the blockade of seaports and changes in export routes, have created significant risks to the stability of grain supplies to the EU, African, and Middle Eastern countries. Examining Ukraine's role as a supplier of strategically important grain makes it possible to assess its influence on global markets, forecast logistical and economic consequences, and identify development prospects for the agricultural sector. The methodological framework of the study is based on systemic and geoeconomic approaches, which allow the Ukrainian grain market to be viewed as an integral component of the global food system and an element of international economic relations. An interdisciplinary approach is applied, combining the analytical tools of international economics, agricultural economics, logistics, and food security studies.

Results. The results of the study indicate that Ukraine remains a key grain exporter to global markets, while the war and logistical constraints have led to shifts in export routes, increased importance of land corridors, and the emergence of new logistical solutions. Ukrainian grain has been identified as critically important for the food security of African, Middle Eastern, and EU countries, while exporters' adaptation to wartime and economic risks creates new strategic opportunities for Ukraine's integration into global markets.

Novelty. The scientific novelty of the study lies in the following aspects: the Ukrainian grain market is examined in a geoeconomic dimension as a factor in stabilizing global food security under conditions of wartime and logistical shocks; the transformation of Ukraine's role in the global grain market from a traditional exporter to a strategic geoeconomic partner for the EU, African, and Middle Eastern countries is substantiated; key changes in the logistical architecture of grain exports are identified, particularly the growing importance of land-based and alternative supply routes; new strategic opportunities for Ukraine's integration into global agri-food chains arising from the adaptation of the grain market to wartime and economic risks are determined.

Practical value. The practical significance of the research results lies in the possibility of applying the findings by public authorities, relevant ministries, agricultural companies, and logistics operators in developing strategies for grain export development, optimizing logistical routes, and enhancing the resilience of Ukraine's agricultural sector in the face of global challenges. The findings confirm that Ukraine remains a critically important grain exporter to global markets. Military actions and logistical constraints have resulted in changes to export routes, an increased role of land corridors, and the implementation of new logistical solutions. Ukrainian grain ensures food security for African, Middle Eastern, and EU countries, while market adaptation creates strategic opportunities for Ukraine's integration into global markets.

Keywords: analysis, accounting, costs of remuneration of employees, labor costs, costs of social benefits, management accounting.

Стаття надійшла до редакції 07.01.26 р.

Прийнята до публікації 21.01.26 р.

Дата публікації 24.03.26 р.